

Er der anledning til i kvindefængslerne at anvende særlige reglementer, som kan være forskellige fra dem i mandsfængslerne, også for hvad der vedrører arbejdet, disciplinen og føden?

Er der på den anden side ikke anledning til at anvende et særligt straffesystem på kvinden?

Æmne 2 i section II på den internationale fængselskongres i Paris 1895.

Så vidt mig bekendt er det første gang, at et spørgsmål særligt vedrørende behandlingen af kvindefanger er opstillet til forhandling på en af de internationale fængselskongresser.

Da afdøde fængselsdirektør Fr. Bruun i 1872 overtog ledelsen af det danske kvindefængsel på Christianshavn, fortalte han under en samtale om behandlingen af kvindefanger, at han havde forespurgt sig i forskellige stater, deriblandt nævnede han Belgien, om, hvorvidt der fandt en særlig behandling af kvindefanger sted, og at svaret var benægtende. Mere end tyve år ere gåede siden, og hvorvel der på forskellige steder vistnok i en eller anden henseende findes en særlig behandling af kvindefanger, forskellig fra mandsfangens, så er man ikke nået til noget almindeligt

vedtaget princip for denne, end ikke i nogen enkelt bestemt retning, hverken hvad reglementer eller systemer angår.

Det opstillede spørgsmål må derfor anses for i høj grad tidssvarende som begyndelse til at nå henimod et resultat. Et direkte svar på det kan der imidlertid næppe ventes i øjeblikket. Derimod vil man kunne opnå igennem besvarelsen at indsamle oplysninger om de herhen hørende forhold i de forskellige stater, og æmnet vil da være mere modent til fornyet behandling på en kommende fængselskongres.

En udtømmende besvarelse af spørgsmålets såvel første som anden del vil kun kunne gives gennem en omfattende og indgående fremstilling af kvindenaturen i psykisk, moralsk og fysisk henseende. Dertil vilde der næppe levnes plads i denne besvarelse. Man fik da nøjes med at henvise til, hvad der i så henseende erfaringsmæssigt er erkendt, således kvindens fremherskende følelsesliv, hendes deraf følgende finere og større bevægelighed i sindet, hendes dermed i forbindelse stående lettere given efter for fristelser, hendes større faldhastighed i moralsk henseende og endvidere kvindens mindre udviklede fysiske evner, alt i forhold til manden.

Disse i al almindelighed fremsatte erfaringsætninger kunde muligt føre tanken hen på en særlig straffuldbyardelse for kvindefanger både som naturlig og ønskelig; men ikke en gang noget af de bestående straffesystemer, celle eller fællesskab, vil efter de i øjeblikket foreliggende oplysninger kunne gøre fordring på at foretrækkes i anvendelse på kvindefanger. Spørgsmålets anden del, om der er anledning til at anvende et særligt system på kvinder, må derfor i øjeblikket på grund af omstændighederne på forhånd besvares benegtende.

Ikke desto mindre vil der her være anledning til at fremsætte de oplysninger, der findes om de nærværende straffesystemers anvendelse på kvindefanger. Efter den officielle beretning om Danmarks fængselsvæsen for året

1892-93 har recidivet for kvindefanger, som have udstået straffen i celle og ere løsladte fra 1 decbr. 1864 til 31 marts 1893, været 17,99 pct.; for dem, der have udstået straffen i fællesskab efter et progressivt system og ere løsladte 1 marts 1873 til 31 marts 1893, udgjorde recidivet 37,92 pct., medens det for mandsfanger under de nævnte systemer udgjorde henholdsvis 33,68 og 44,28 pct. Tages recidivet 31 marts 1893 alene for dem, der vare løsladte 1 marts 1889 til 31 marts 1890, var det for kvinder i celle 7,80 pct., i fællesskab 54,57 pct.; for mænd henholdsvis 26,43 og 41,41 pct. Ifølge Norges officielle beretning om fængselsvæsenet 1891-92 var recidivet for kvindefanger løsladte 1 juli 1888 til 30 juni 1889 den 1 juli 1892, altså tre år efter løsladelsen, 8,75 pct., for mandsfanger under samme forhold 29,39 pct. Hertil må føjes den bemærkning, at i Norge afsone kvinderne strafarbejdet i fællesskab om dagen og celle om natten. For Sverige og Finland findes der ikke i de officielle beretninger for 1892 oplysninger om tilbagefaldsprocenten.

Ved oplysninger, som de foran givne, vil der altid være lokale forhold, der må tages i betragtning ved bedømmelsen af dem. I så henseende skal jeg kun bemærke, at cellerfangerne i Danmark for en stor del er yngre og første gang med strafarbejde straffede personer, ligesom den høje procent for fællesfanger må henføres til, at disse væsentligt ere recidivister.

For Norges vedkommende findes tilbagefaldet i den nævnte beretning kun oplyst for det anførte års løsladte; men, som man ser, viser fællesskabets anvendelse dér et tilnærmelsesvis ligeså godt resultat som cellen i Danmark. Altså de her fremstillede oplysninger give for så vidt intet resultat til en bedømmelse af de to straffesystemers betydning for kvindefanger.

Et andet forhold, som må spille en rolle ved betragtninger over kvindefangers behandling, er spørgsmålet om sygdom og død i strafanstalterne.

I så henseende viser den nævnte beretning for Danmark, at den daglige sygeprocent for kvindefanger i celle var 3,11 og i fællesskab 6,60, for begge under ét 4,69, medens den for mandsfanger var 2,03. Altså en højere sygeprocent for kvindefangerne i almindelighed, men også for cellefangerne i forhold til mandsfangerne. Det samme forhold fremtræder i Norge efter den før nævnte beretning, idet sygeprocenten for kvindefanger er 7,00 og for mandsfanger 5,23. For Sveriges vedkommende er efter dette lands officielle beretning for 1892 den daglige sygeprocent i Göteborgs kvindefængsel 1,11, i Norrköping 6,02, medens den for mænd falder imellem 2,15 og 4,41. Efter den officielle beretning for Finland for året 1892 er sygeprocenten af samtlige kvindefanger 32,20, af mandsfanger 19,49. Altså gennemgående er sygeprocenten i de nordiske lande højere for kvindefanger end for mandsfanger. Når den i Danmark for cellefanger og i Sverige (Göteborg) fremtræder med forholdsvis lave tal, ligger det i, at de omhandlede fanger ere fortrinsvis yngre folk.

Hvad dødsprocenten angår, er den efter de alt foran nævnte beretninger i Danmark for kvindefanger i celle 0, i fællesskab 1,64, i almindelighed 0,69 mod 0,8 for mandsfanger; i Norge for kvindefanger 0,78, for mandsfanger 0,61; i Sverige fra 0 (i Göteborg) til 3,61 for kvindefanger; for mandsfanger 0,51 til 1,85 (i Malmø 4,76); i Finland er den henholdsvis 1,25 og 1,82.

I forbindelse med de anførte oplysninger må fremhæves, at i Sverige anvendes fællesskab på kvindefangerne, i Finland delvis celle og fællesskab. Selv om der derfor af tallene foran, særligt for Danmark, muligt kan synes at være anledning til at foretrække cellens anvendelse på kvindefanger fremfor fællesskabet, må den i øjeblikket dog kun blive en mulighed, indtil fyldigere oplysninger fremkomme. På den anden side synes tallene at berettige til den slutning, at cellens anvendelse på kvindefanger ikke indeholder nogen fare for helbred eller moralitet, et resultat,

hvortil også Dr. Nücke kommer i sin bog: Verbrechen und Wahnsinn beim Weibe. 1894.

Det pålideligste resultat, som de foranstående tal give, er, at sygeligheden hos kvindefangerne er højere end hos mandsfangerne, hvilket derimod ikke gælder om mortaliteten. Hovedårsagen til denne større sygelighed kan næppe søges i kvindens seksuelle tilstand alene; men den fortjener i hvert tilfælde stor opmærksomhed fra fængselsbestyrelsens side. I Danmark har man således også igennem flere år ved fængselslægen ladet disse forhold undersøge, og som resultat heraf fremkom 1 april 1890 et nyt spise-reglement.

En anden følge af denne lægeundersøgelse var for kvindefangernes vedkommende indførelsen af forskellige gymnastiske øvelser, som siden den tid anvendes efter lægens anordning særlig på unge og anæmiske fanger i flere tilfælde og med tilfredsstillende resultater.

Med hensyn til kvindefangernes arbejde må dette, som naturligt er, fortrinsvis, og så vidt gørligt, bestå i udførelsen af almindelige kvindesysler, som i det daglige liv, ved siden af spinden og væven, syning og strikning og enkelte andre lettere arbejder af mere fabrikmæssig karakter. I Norge er den daglige arbejdstid for kvindefangerne en halv time kortere end for mandsfangerne. I Danmark finder en slig afkortning ikke sted.

Endnu skal for disciplinens vedkommende anføres, at i Danmark, Norge og Sverige anvendes ikke prygl som disciplinærstraf på kvindefangerne i strafanstalterne, derimod i Finland benyttes den endnu i enkelte tilfælde.

Af det anførte vil det fremgå, at selv om der ikke i øjeblikket foreligger fyldestgørende oplysninger, som kan begrunde nødvendigheden af et særligt straffesystem for kvindefanger, så er der dog flere momenter, som foran

nævnt, i disses behandling, som kan gøre fordring på særlige bestemmelser for kvindefangernes vedkommende. Resultatet af kongressens behandling af nærværende æmne burde formentlig nærmest være det at henlede opmærksomheden på de punkter, som måtte have betydning i så henseende, for at fyldestgørende oplysninger senere kunde komme til at foreligge for disses vedkommende.

Fr. Stuckenberg.